

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

10.07.2020

п.г.т.Алексеевское

КАРАР

№ 264

**«2020-2024 елларга Алексеевск муниципаль
районы халкы арасында ижтимагый
сәламәтлекне ныгыту» муниципаль
программасын раслау турында**

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2019 елның 06 июнендәге 472 номерлы карары белән расланган «2025 елга кадәр Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны үстерү» дәүләт программасын үтәү йөзеннән

каrar бирәм:

1. «2020 - 2024 елларга Алексеевск муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту» муниципаль программасын (1 нче, 2 нче кушымта) расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Алексеевск муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мөгълүматының рәсми порталында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Алексеевск муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары А.В. Симашевага йөкләргә.

Башкарма комитет житәкчесе

Н.К.Кадыров

Татарстан Республикасы
 Алексеевск муниципаль районы
 башкарма комитетының
 2020 елның 10 июлендәге
 264 номерлы карарына
 1 нче кушымта

**«2020-2024 елларга Алексеевск муниципаль районы
 халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту»
 муниципаль программасы**

Программа исеме	2020-2024 елларга Алексеевск муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту
Программаның төп эшләүчесе	Алексеевск муниципаль районы башкарма комитеты
Программаның җаваплы башкаручылары	Алексеевск муниципаль районы башкарма комитеты «Алексеевск үзәк район хастаханәсе» ДАССУ Алексеевск районының финанс-бюджет палатасы «Алексеевск районы мәгариф бүлеге» МКУ Башкарма комитетның мәдәният бүлеге Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Алексеевск муниципаль районындагы социаль яклау бүлеге Алексеевск районындагы РФ ЭЭМ бүлеге «Заря» («Тан») газетасы редакциясе
Программаның максатлары һәм бурычлары	Максатлар: Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертәп, гражданнарны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру. 2024 елга сәламәт яшәү рәвеше алып баручы гражданнарның өлешен арттыруны сәламәт яшәү рәвеше алып баруга ярдәм итүче мохит формалаштыру, сәламәт туклануны да кертәп, тәмәке төтененнән саклау, алкоголь куллануны киметүне, шулай ук самогон кууны да, жәмәгатьчелек сәламәтлеге программаларын, мәгълүмати-коммуникация кампанияләрен кертү, гражданнарны һәм коммерциягә карамаган оешмаларны жәмәгать сәламәтлеген ныгыту чараларына җәлеп итү, сәламәтлекне ныгытуның корпоратив программаларын эшләү һәм гамәлгә кертү юлы белән сәламәт яшәү рәвеше алып баруга мотивацияләүне тәэмин итү. Бурычлар: Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертәп, гражданнарны сәламәт яшәү рәвешенә

	мотивациялэу системасын формалаштыру: Алексеевск муниципаль районында жэмэгать сэлэмэтлеге программасын гамэлгэ кертү; сэлэмэтлекне ныгытунын корпоратив программаларын эшлэу һәм гамэлгэ кертү.
Программаны гамэлгэ ашыру вакытлары	2020-2024 еллар II яртыеллыгы
Программаның бюджет ассигнованиелэре күлэмнэре	Программаны финанслау күлэме Алексеевск муниципаль районы бюджеты акчалары исэбеннэн 67,5 мең сум тэшкил итэ, шул исэптэн: 2020елда - 15 мең сум; 2021 елда - 15 мең сум; 2022 елда - 15 мең сум; 2023 елда - 15 мең сум; 2024 елда - 15 мең сум. Искэрмэ: финанслау күлэмнэре фараз характерында һәм район бюджеты мөмкинлеклэрен исэпкэ алып, ел саен төзэтмэлэр кертелергэ тиеш.
Подпрограмманы тормышка ашыруның көтелгән нэтижэлэре	16 - 59 яшьлек ир - атлар арасында үлүчелэр саны 100 мең кешегэ 470,1 гэ кадэр кимегән; 16-54 яшьтэ хатын-кызлар арасында үлүчелэр саны 100 мең кешегэ 147,4 кэ кадэр кимегән; жан башына алкогольле продукцияне ваклап сатуның 6,8 литрга кадэр кимүе;

I. Программаны гамэлгэ ашыру өлкэсенэ характеристика, күрсэтелгән өлкэдэге төп проблемаларны тасвирлау һәм аның үсеш фаразы

Алексеевск муниципаль районында сэлэмэт яшэу рэвешен формалаштыруга, йогышлы булмаган авыруларга һәм аларның үсеш куркынычы факторларына каршы көрэшкэ юнэлтелгән чаралар комплексы гамэлгэ ашырыла.

Сэлэмэт яшэу рэвешен формалаштыру мәсьэлэлэре районның ведомствоара комиссиялэре - наркотикларга каршы комиссия, хокук бозуларны профилактикалау буенча ведомствоара комиссия, балигъ булмаганнар эшлэре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясе, ВИЧ-инфекция таралуга каршы көрэш буенча ведомствоара комиссия утырышларында карала.

Районда ел саен төрле социаль һәм яшь төркемнэреннэн 1900 дән артык кеше катнашында 100дән артык пропаганда (акциялэр, «түгэрэк өстэллэр», тематик дискотекалар, ачык дэреслэр һ.б.) чарасы уздырыла.

Хроник йогышлы булмаган авырулар (ХЙБА) белэн көрэшкэ багышланган тематик чаралар кысаларында массакүлэм мэгълүмат-пропаганда чаралары уздыру технологиялэре эшлэнде.

Соңгы биш елда массакүлэм чаралар уздырганда флэш-моблар, тренинглар, волонтерлар катнашында акциялэр куллану башланды.

Барлык мәгариф учреждениеләрендә мәктәп укучылары һәм ата-аналар өчен сәламәт яшәү рәвеше формалаштыруга багышланган күрсәтмә мәгълүмат белән «Сәламәтлек серләре» булдырылган.

«Заря», «Таң» район газетасы, шулай ук интернет-технологияләр ярдәмендә хезмәттәшлек итүдә актив мәгълүмати кампания алып барыла.

Районның наркотиклар хезмәте тарафыннан исереклекне һәм эчкечелекне беренчел профилактикалау чаралары уздырыла, шул исәптән гомуми белем бирү мәктәпләренең өлкән сыйныф укучылары арасында да.

Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгы билгеләгән тәртиптә диспансеризация һәм халыкка медицина тикшерүләре ел саен уздырыла, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының норматив хокукый актлары нигезендә онкоскрининглар гамәлгә ашырыла.

1.1.1. Медицина профилактикасы чараларын гамәлгә ашыручы учреждениеләренң инфраструктурасы.

Дәүләт сәламәтлек саклау учреждениеләре саны (РҮХ) -1 (аларның табиблар амбулаторияләре составында - 1, ФАПлар - 44).

1.1.2. Медицина профилактикасы хезмәтенң кадрлар белән тәэмин ителешен анализлау. «Алексеевск РҮХ» ДАССУда медицина профилактикасы кабинетларының һәм медицина профилактикасы бүлекләренең Штатлары: РҮХ структурасында өлкәннәр өчен медицина профилактикасы кабинеты оештырылды. Штатта йогышлы булмаган авыруларны профилактикалау һәм сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча квалификацияне күтәрүнең өстәмә һөнәри программалары буенча укуларын узган бер шәфкать туташы эшли.

1.2. Нәтижәләр.

Алексеевск муниципаль районында яшәүчеләр арасында йогышлы булмаган авыруларны, шул исәптән үлем очракларының - йөрәк-кан тамырлары һәм онкологик авыруларны үстерү куркынычы факторларының киң таралуы күзәтелә. Гражданның үз сәламәтлекләрен саклап калу өчен житәрлек мотивациясе һәм жаваплылыгы сакланып кала.

Сәбәпләренң берсе - район халкының сәламәтлек мәсьәләләре буенча хәбәрдар булмавы. Шуңа бәйле рәвештә, халыкның сәламәт яшәү рәвешенә бирелүен, хәвеф-хәтәр факторларын иртә ачыклау, шулай ук авыруларның үзләрен иртә диагностикалау һәм дөвалау чараларын күрү зарур.

Мәдәният өлкәсендә үзгәртеп корулардан башка сәламәт яшәү рәвеше һәм авыруларны профилактикалау халыкның үлем һәм авыру күрсәткечләрен тамырдан үзгәртүгә ирешә алмаячак.

Гражданның сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру, шул исәптән балаларда һәм яшүсмерләрдә, аларның сәламәтлеге өчен куркыныч факторлары турында гражданның хәбәрдарлыгын арттыруга, сәламәт яшәү рәвешен алып

баруга мотивация формалаштыруга юнөлдөрөлгөн чаралар тарафыннан хушланырга тиеш.

Сәламәт яшәү рәвешә тәмәкә һәм наркотиклар кулландан, алкоголь кулландан баш тартуны, шулай ук симерү үсешен булдырмый торган, рациональ туклануны һәм житәрлек дәрәжәдә физик активлык булуны күздә тотат.

Сәламәт яшәү өчен куркыныч факторлары турында халыкка актив мәгълүмат бирү һәм сәламәт яшәү рәвешен алып баруга мотивация формалаштыру барлык массакүләм мәгълүмат чаралары аша да («Интернет» челтәре, халык төркемнәренә яше, женесе, белеме, социаль статусы буенча аерылуы үзенчәлеген исәпкә алып басмалар) гәмәлгә ашырылырга тиеш.

Сәламәт яшәү рәвешә, шул исәптән сәламәт туклану проблемалары буенча гражданныр һәм медицина белгечләренә өзлексез белем бирү системасын булдыру зарурлыгы бар.

Хәзерге вакытта балаларда, үсмерләрдә, яшьләрдә һәм студентларда сәламәт яшәү рәвешә формалашу аеруча зур әһәмияткә ия. Бу алар арасында тәмәкә тартуның киң таралуына, шулай ук битараф булмаган туклану, гәүдәнә артык зур булуы һәм симерү, физик активлыкның түбән булуы белән аңлатыла.

Наркомания һәм алкогольизм проблемалары аерым игътибарга лаек.

Халыкны, шул исәптән балаларны һәм яшүсмерләренә мотивацияләүне арттыру процессы сәламәт яшәү рәвешә алып баруга, йогышлы булмаган авырулар һәм бәйләлек куркынычы факторлары турында халыкка мәгълүмат житкерүдә катнашучы район учреждениеләре, жәмәгать оешмалары программаларын гәмәлгә ашыруга жәлеп итеп, сәламәт яшәү рәвешә алып баруга мотивация системасын булдыру һәм моның өчен тиешле шартлар тәмин итү, шулай ук мониторинг уздыру аша барлык бу процессларны тикшереп тору системасын булдыру белән ведомствоара күпдәрәжәле хезмәттәшлек итүне күздә тотат.

Профилактик чаралар йөрәк-кан тамырлары һәм онкология авырулары белән көрәштә, барыннан да элек, хезмәткә сәләтле яшәтәге гражданныр арасында төп чараларга әверелергә тиеш. Иң мөһим ресурсларның берсе - мәгълүмати кампанияләр уздыру.

II. Подпрограмманы гәмәлгә ашыруның төп максатлары һәм бурычлары, вакытлары һәм этаплары

Максатлар:

Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да көртеп, гражданнырны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру. Сәламәт яшәү рәвешә алып баручы гражданнырның өлешен 2024 елга арттыруны сәламәт яшәү рәвешә алып баруга ярдәм итә торган мохит формалаштыру,

сәламәт туклануны да кертәп (шул исәптән микронутриентлы житешсезлекне бетерү, тоз һәм шикәр куллануны киметү), тәмәке төтенәнән саклау, алкоголь куллануны киметү, шулай ук жәмәгатьчелек сәламәтлеге программаларын, мәгълүмати-коммуникация кампанияләрен кертү, гражданны һәм коммерциягә карамаган оешмаларны жәмәгать сәламәтлеген ныгыту чараларына жәлеп итү, сәламәтлекне ныгытуның корпоратив программаларын эшләү һәм гамәлгә кертү юлы белән сәламәт яшәү рәвешен алып баруга мотивацияләү исәбенә тәэмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәتلәрдән баш тартуны да кертәп, гражданны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру:

муниципаль районда ижтимагый сәламәтлек программасын гамәлгә кертү; сәламәтлекне ныгыту буенча корпоратив программалар эшләү һәм гамәлгә кертү.

Программаны гамәлгә ашыру вакытлары һәм этаплары. Программа бер этапта гамәлгә ашырыла: 2020 - 2024 еллар.

Программаның төп чараларына характеристика.

Чара 1.2. Муниципаль районда ижтимагый сәламәтлек программасын гамәлгә кертү:

«2020-2024 елларга Алексеевск муниципаль районы халкы арасында ижтимагый сәламәтлекне ныгыту» муниципаль программасын эшләү һәм гамәлгә кертү;

мәгълүмати-коммуникация кампанияләрен уздыру юлы белән гражданны сәламәт яшәү рәвешен алып баруга мотивацияләү;

балигъ булмаганнарда медицина тикшерүе уздыру;

өлкән халыкның билгеле бер төркемнәренә диспансеризация үткәру;

стационар учреждениеләрдә ятим балалар һәм торак милекчеләре ширкәтендә булган балалар;

ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар, шул исәптән тәрбиягә бала алучы гаиләгә яисә патронаж гаиләсенә опекага алынган уллыкка алынучылар;

укучыларга профилактик медицина тикшерүләрен оештыру һәм үткәру, хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле гражданны наркотик матдәләрен һәм психотроп матдәләрен куллануны рөхсәт итүче затларны ачыклау предметына тест үткәру;

алкоголь һәм спиртлы продукцияне сатуга бәйлә хокук бозуларны ачыклау һәм кисәтү буенча профилактик чаралар үткәру;

«Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтене йогынтысыннан һәм тәмәке тарту нәтижәләреннән гражданны сәламәтлеген саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15 номерлы Федераль законны гамәлгә ашыру буенча, шул исәптән тәмәке продукциясен сатуга бәйлә хокук бозуларны ачыклау һәм кисәтү буенча профилактик чаралар үткәру;

медицина хезмәткәрләре өчен камилләшүнең тематик циклларын оештыру һәм үткәрү, мәгариф, мәдәният, яшьләр оешмалары, социаль яклау учреждениеләре һәм хокук саклау органнары хезмәткәрләре өчен сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру, алкоголизацияне һәм халыкны наркотиклаштыруны профилактикалау, тәмәке тартуның зыяны турында профилактикалау мәсьәләләре буенча ведомствоара семинар-киңәшмәләр үткәрү.

**Башкарма комитет
эшләре идарәчесе**

Г. Ә. Йосыпова

Татарстан Республикасы
Алексеевск муниципаль районы
башкарма комитетының
2020 елның 10 июлендәге
264 номерлы карарына
2 нче кушымга

**«2020-2024 елларга Алексеевск муниципаль районы халкы арасында иҗтимагый сәламәтлекне ныгыту»
муниципаль программасын гамәлгә ашыру чаралары планы**

№, п/п	Чаралар исеме	Үтәү вакыты (башы-ахыры)	Финанслау чыганақлары (мең сум)			Башкаручылар
			муниципаль бюджет	бюджеттан тыш чыганақлар	барлыгы	
1	2	3	4	5	6	7
I. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча чараларны оештыру						
1	Сәламәт яшәү рәвеше мәсьәләләре буенча федераль һәм республика норматив хокукый актларын һәм методик документларны керту.	2020-2024 еллар	-	-	-	Жирле үзидарә органнары, «Алексеевск РҮХ» ДАССУ
1.2	Муниципаль районда исерткеч эчемлекләр, сыра, тәмәке куллануны һәм халык арасында сәламәт яшәү рәвеше формалаштыру буенча ведомствоара эш төркеме	2020-2024 еллар				Район башкарма комитеты, «Алексеевск РҮХ» ДАССУ, ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенәң территорияль бүлекчәсе, район башкарма комитетының яшьләр эшләре

	эшчәнлеген оештыру.					һәм спорт бүлеге, Мәдәнияг бүлеге
1.3	Граждандарның сәламәт яшәү рәвешенә, шул исләпгән сәламәт туклануга, хәрәкәт активлығына һәм зарарлы гадәгләрдән баш тартуга юнәлтелгән мөгълүмати-коммуникацион кампанияләрне оештыру, халыкның төрле максатчан төркемнәре өчен.	2020-2024 еллар	-	-	-	«Заря», «Таң» газетасы редакциясе, «Алексеевск РҮХ» ДАССУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Мәдәнияг бүлеге
1.3.1	Халык өчен сәламәт яшәү рәвешен, шул исләпгән сәламәт туклану һәм физик активлыкны формалаштыру мәсьәләләре буенча басма продукцияне (плакатлар, белешмәлекләр, листовкалар, буклетлар, флаерлар) тиражлау һәм тарату.	2020-2024 еллар	-	-	-	«Алексеевск РҮХ» ДАССУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге
1.3.2	Мөгълүмати таблода, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча социаль реклама биналары эчендә ведомство плазмаларында трансляцияләр.	2020-2024 еллар	-	-	-	«Алексеевск РҮХ» ДАССУ

1.4	Муниципаль районда сәламәт яшәу рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча тематик рәсемнәр конкурслары үткөрү (мәсәлән, «Сәламәтлек территориясе», «Тәмәкәдән азаг территория»).	2021-2024 еллар ел саен майда	5,0	-	4,0	«Мәгариф бүлеге» МКУ
1.5	Массакуләм тематик профилактик акцияләр үткөрү, шул исәптән БССО тарафыннан расланган халыкара һәм бөтендөнья дагаларын исәпкә алып.	2020-2024 еллар	-	-	-	«Алексеевск РҮХ» ДАССУ, «Мәгариф бүлеге» МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, Мәденият бүлеге
1.6	Проектларга, идеяләргә һәм программаларга, шул исәптән эштән тайпылучы төртип фактларына карага шәхси позиция формалаштыруга юнәлдерелгән яшьләргә, рухи һәм физик сәламәтлек принципларында тормыш төзәргә омтылууда ярдәм итү.	2020-2024 еллар	-	-	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
1.7	Белем бирү оешмалары арасында сәламәт яшәу рәвеше буенча иң яхшы практикаларга смотр-конкурслар оештыру һәм	2020-2024 еллар ел саен ноябрьдә	5,0	-	5,0	«Мәгариф бүлеге» МКУ

	үткөрү								
1.8	Гаилә белән ял итү һәм гаилә белән булган буш вакыт формаларын үстөрү, гаиләнең әхлакый-эстетик кыйммәтлөрөн, мэдәни традицияләренә формалаштыру.	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	Мәдәният бүлгеге	
II. Иҗтимагый берләшмәләргә жәлеп итеп, хезмәт коллективларында, учреждениеләрдә (оешмаларда) сәламәт яшәү рәвешен өчен хәрәкәт формалаштыру									
2.1	Житештерү гимнастикасы предпрятиеләрендә һәм оешмаларында керту	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	Жирле үзидарә органнары	
2.2	Сәламәт яшәү рәвешен чараларын яктырту.	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	«Заря», «Таң» газетасы редакциясе	
III. Алкогольле продукцияне чамадан тыш кулланыу масштабларын киметү һәм алкогольизмны профилактикалау буенча чаралар									
3.1	Алкогольле продукцияне сату, чикләү тәртибен регламентлаучы федераль һәм республика норматив хокукый актларының үтәлеше буенча контроль-күзәтчелек чаралары.	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	ТР Дәүләт инспекциясенә территорияль бүлекчәсе, РФ ЭЭМ ТР буенча Алексеевск районындагы бүлгеге	
3.2	Социаль өлкә, мөгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләре, бизнес	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	Жирле үзидарә органнары, «Алексеевск РҮХ» ДАССУ, «Алексеевск районы мөгариф	

	<p>векиллере, авыл хужалыгы предпритиелере житекчелере, ижтимагый һәм социаль юнөлешле коммерцияле булмаган оешмалар, дини конфессияләр арасында алкоголь продукциясеннән явызларча файдалануны киметү мәсьәләләре буенча ведомствоара йогынты ясау һәм хезмәттәшлек итү.</p>												<p>бүлеге» МКУ, башкарма комитетның мәдәният бүлеге, СОНКО</p>
<p>IV. «Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтөнә йогынтысынан һәм тәмәке тарту нәтижәләреннән гражданның сәламәтлеген саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен үтәү</p>													
4.1	<p>«Әйләнә-тирә тәмәке төтөнә йогынтысынан һәм тәмәке тарту зыяннарыннан гражданның сәламәтлеген саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15-ФЗ номерлы Федераль законны гамәлгә ашыруны оештыру һәм контрольдә тоту чаралары.</p>	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<p>РФ ЭЭМ ТР буенча Алексеевск районындагы бүлеге</p>
4.2	<p>Социаль өлкә, мөгариф, мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләре, бизнес векилләре, авыл хужалыгы</p>	2020-2024 еллар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<p>Жирле үзидарә органнары, «Алексеевск РҮХ» ДАССУ, «Алексеевск районы мөгариф бүлеге» МКУ, башкарма</p>

	предприятиеләре житәкчеләре, ижтимагый һәм социаль юнелешле коммерцияле булмаган оешмалар, дини конфессияләр арасында алкоголь продукциясеннән явызларча файдалануны киметү мәсьәләләре буенча ведомствоара йогынты ясау һәм хезмәттәшлек итү.						комитетның мәдәният бүлеге, СОНКО
V. Массакүләм физик культураны үстерү чаралары							
5.1	Йорт яны территорияләрен, торак массивларын, спорт һәм уен майданчыкларын, билбордларны, сәламәт яшәү рәвеше буенча мөгълүмати стендлар белән тәэмин итү.	2020-2024 еллар	-	-	-	-	Жирле үзидарә органнары
5.2	Төрле яшьтәге халыкның яшәү урыны буенча киң катнашында, эшлөүчеләр, хезмәткәрләр һәм яшьләр арасында (спорт ярышлары, спорт эстафеталары) физкультура-савыктыру һәм спорт-массакүләм чаралар үткөрү.	2020-2024 еллар	5,0	-	5,0	-	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
5.3	Мәгариф оешмалары арасында	2020-2024	-	-	-	-	«Мәгариф бүлеге» МКУ,

	физкультура-савыктыру спорт-массакулем эшине яхшы оештыруга конкурслар үткөрү	һәм ин смотр-	еллар			яшьләр эшләрә, туризм бүлгә спорт һәм
--	--	---------------------	-------	--	--	---